

Razglasila se je ta čudna povest na binkoštno saboto po dveh pasteričicah, ki ste tam na domačim polji svoje čede pasle, in med verhama imenovane smreke iz perviga neznaniga tiča, potem pa majhno svetlobo iskri podobno zagledale. — Od te dobe potujejo cele množine po stermi gori k čudni prikazni, kleče molijo, svete pesmi pevajo, in se v smreko zamaknejo, pričakovaje, dokler se jim bo podoba prisvetlila. — Mnoge povesti se zdaj od te prikazni po svetu širijo; vsak kaj drugiga vidi, in tudi drugači govori; vsi resnicoljubni in odkritoserčni možje pa z enim glasom terdijo, de cela prikazen ni drugiga kot gola zmotnjava in sleparija. *) Po željah teh resnicoljubnih mož, ki so se sami na imenovanem mestu večkrat prazne domišljije razglaseniga čudeža prepričali, — vas opominamo, ljubi Slovenci! de nikar ne tratite dragiga časa silniga dela po praznim potovanju, in ne zanemarite doma obilnih in pravih čudežev božjiga blagoslova. — Na znanje vam še damo, da so 1. dan tega mesca žandarji tisto smreko posekali, da bi daljno potovanje k temu kraju ustavili; alj bo pa s tem kaj bolji za naprej, ne vémo, le toliko vémo, de je boljši svetoval svoje dni modri Gamahal svojim Izraelcam, rekoč: „Ako je to delo človeško, bo samo od sebe razpadlo, — je pa od Boga, ga vi razdreti ne morete.“

Iz Istrie 22. rošnika. † Kar pri nas pravice slavenskiga jezika v šolah in vradnicah vtiče, smo malo bolji, kot smo leta 1847 bili. Kako vse drugač je to na Goriškem, kjer sim unidan potoval, in kjer so me že v vsakim kraju cestni napisi v laškem in slovenskim jeziku razveseljevali! Čeravno to ni veliko, vunder le kaže, da se jezik slovenskiga naroda, ki tu prebiva, ne tlači, in da tudi slovensk domačin zamore brati, kam ga pot pelja, brez da bi mogel dolgo po tem popraševati. Pri nas v Istrii pa ni slavenski jezik še skoraj nič tistih pravic zadobil, ki so mu po vstavi zagotovljene; mlačnost večine vradnikov, nečimernost zanamarjeniga naroda in overe prenapetih Talijanov so tega krive. Le v nekterih šolah je nekaj malo ur slovenskimu jeziku odločenih. Naj bi častita deželna šolska vradija v Terstu se milo ozèrla na naše šole in tudi dolgo zartertim Slavenam Istrije k njihovim pravicam pripomogla! Narod se ne more dušno omikati in tudi scer ne osrečiti, ako se mu perva pravica, ki jo na svet sabo prinese, odteguje!

Iz Šežanske okrajne. Z veseljem, da ga ni izreči, smo brali v 26. listu „Novic“, da je ravnanje naših gospodov sodnikov celò prenerodno, ker čejo nas čiste Slovence Lahe storiti, ker nam pri naših tožbah večidel le laške spise in rabsodbe delajo. Da bi vender leti gospodje premislili, kako napčno nam to pride, ker se v več krajih po uri, celò po dve uri dalje nobeden ne najde, da bi bogimu kmetu lete spise prebral in razložil, zlasti ker še v več krajih celò duhovni laškiga ne znajo. Kaj bo tedaj ubogi kmet po eni ali dve uri dalje hodil svoje sodniške rabsodbe prebrati in si jih tolmačiti dajat! Ko bi rabsodba slovenska bila, bi jo lahko sam prebral, ali pa od svojiga bližnjiga soseda si jo prebrati dal. Kaj bi nek rekli Furlani, ko bi se njim slovenski spisi ali rabsodbe dajale? Pač bi debelo gledali! „Vsakimu svoje“ je star pregovor pravice; kaj ravno nam Slovincam se ne sme pravica zgo-

diti?! To je gotovo, da če bo to dalje terpelo, se bo vsa okrajna zoper te nepriljudne Laške gospode pri-tožila.

Novičar iz Krajskiga.

Iz Ljubljane. Svitli nadvojvoda Janez so prišli o saboto popoldne s svojo ženo in sinom iz Tersta v Ljubljano, in se o nedeljo zjutraj po železnici v Gradec podali. Po tem, ko sta ga g. deželni poglavar in general obiskala, se mu je poklonil tudi predsednik z odborniki kmetijske družbe, s kterimi govoriti so g. nadvojvoda že poprej, ko so v Terst šli, želje razodeli. Pogovarjali smo se prav po domače, kakor je pri ljubeznjivim nadvojvodu že navada, zastran mnogih kmetijskih zadev, za mnogo reči so prijazno poprašali, in priporočili so kmetijski družbi: naj bi iz Krajskiga več udov prihodnjo jesen (september) k velikimu kmetijskimu zboru v Solnigrad prišlo in kmetijska družba tudi kakošne posebne pridelke Krajske dežele v ta zbor poslala, kar si bo po močosti spolniti prizadjala. — Iz Dunaja zvémo veselo novico, da se že 4 leta napovedani in po mnogih overah zaderžani slovenki zemljo vid obsegajoč celo Ilirio, spodnje Štajarsko, Beneško in Ogersko Slovensko, zopet pridno izdeluje, in da, če nov zaderžek nenadama ne bo dela overal, bo zemljo vid do konca tega leta gotov, in, kakor zvémo, tako krasno, da se bo zamogel z vsacim zemljo vidam meriti. Tako delo — prvo tega načina — ktero določi meje vsih deželá in zaznamova vse farne kraje, reke, goré i. t. d. v slovenskim jeziku, potrebuje mnogo truda, mnogo stroškov, in bo častitimu izdatelju g. P. Kozlerju v toliko veči slavo, ker slišimo, da misli temu zemljo vidu, v bakro izrezanimu, krajopisni in štatični pregled vsih v zemljo vidu zaznamvanih krajev v slovenskim, nemškem in laškem jeziku pridjati. Sicer se bo to delo lepo vezalo s zemljo vidi, ki jih je slovensko društvo v Ljubljani zaporedama na svitlo dajati se namenilo; obraz celiga sveta v dveh polkroglah je, kakor so „Novice“ že omenile, v kamnotisu; za tem pride Evropa in za tem austrijsko cesarstvo, s priloženimi krajopisi posamesnih dežel ob kratkim, kolikor je za podúk slovenskimu ljudstvu potreba.

Iz Dolenskega. 24. junija. Včeraj je na potovanju po Dolenskim tudi Toplice obiskal naš deželni poglavar, gospod grof Chorinsky; nar poprej je tukajšno šolo obiskal. K nesreči so se bili otroci ravno razšli, in komaj 10 šolarjev je bilo še zbranih popoldanje šole pričakovaje. Rekel je nekterim pričujočim brati in jih izpraševati, in je bil ž njimi tako zadovoljin, da je učenika očitno pohvalil, pridniši šolarje pa obdaroval. To je bilo veselje! — Po tem je tudi naše toplice ogledal, ktere so mu bile tako po volji, da jih ni mogel prehvaliti. Pripovedoval je, da na tako lepo in prostorno kopljo in tako čisto in toplo vodo pri svojim mnogim popotvanju še ni zadel; in je popraševal, če tudi iz daljnih krajev pride kdo tu sém zdravja iskat? Na odgovor, da se od Teržaške strani še kje kteri pripelje, od Dunajske pa nikogar ni, se je močno čudil! Ali če pomislimo, da vredniki mnogih Dunajskih časopisov še clo za Krajsko deželo ne vedó, ter zdaj Ljubljano, zdaj Novomesto ali Černoml na Koroško prestavljajo, in našega rojaka, dr. Ignacija Knobleherja za Korošca imajo, kako smemo upati, da bi Dunajski in drugi zdravniki gorenjih dežel za naše Toplice vedili, in svoje bolnike tu sém pošiljali! — Po kosilu se je g. deželni poglavar proti Novomestu odpeljal.

Iz Loške doline 1. juli. D-n. Pretekli teden je bil na Blokah (Loške sodniške okraje) pes ubit, kteri je imel vse lastnosti stekliga. Popadel je več otrok in tudi

*) Nek dopis v Graškem časniku razjasni to prikazni tako le: »Smreka je blizo srede debela oguljena, gladka in bela; kadar sonce drevó obseje in sapa bližnje veje premikva, da je golina kmalo razsvitljena kmalo osenčena, se prikaže različna podoba na nji. Nekteri vidijo v tem obraz, in po njih domišljii mora obraz sv. matere Božje biti, kar se jim toliko verjetniši zdi, ker se iz smerečje goline bela, rumenkasta in rudečkasta smola cedi, kar imajo za kri Kristusovo!!!« Vred.

tudi dva moža, kterima je zdravnik meso izrezal in žgal. Postojniško okrajno poglavarstvo je zapovedalo po zdravnikih to reč na tanjko preiskati, da se zvé: ali je bil zares stekel ali ne, in da se nevarni nastopki, ki znajo po steklini priti, odvernejo. Pazite gospodarji! na svoje pse, posebno poletni čas, da se nesreča o pravim času odverne! pazite pa tudi na otroke, in ne pustite jih brez varha, da ne bodo nesrečni sami in vi, kar se je že dostikrat primerilo. Ne čakajte, da bi se še le po ptuji ali tudi lastni skušnji spametvali, ker takrat je že prepozno! — Na to žalostno drugo veselo: Na sv. Petra in Pavla dan je bilo pri nas slovesno podeljenje sreberne svetinje vojaku, kirasirju Auerspergskiga polka, Janezu Palčiču iz Verhnike, Loške fare, ki jo je v Ogerski vojski zaslužil. Naš mnogoljubljeni c. k. okrajni sodnik g. Košir mu je jo slovesno podelil v pričo obilne množice.

Iz Notranjiga. Ker „Novice niso samo za kmetijske, temuč tudi rokodelske in umetnijske reči, naj povedó kaj od umetnijskih stavb v naših stranéh. Južna železnica od Dunaja do Tersta je že mnogotero delo na dan spravila, in še drugo mnogotero pripravlja, s kakoršnim bo železnicam v drugih državah vredno na stran, ako ne spred stopiti utegnila. Ko sim uni dan omenil mogočne mostove pri Borovnici (Francdorf), ne smen zamolčati, da tudi še dalje, med Verhniko in Logatcam pridejo enake zidarje, desiravno v manjši meri na versto. Med drugimi, na primeru, bo most krog šestnajst sežnjev visokosti, železnico na prestopu iz nove ceste pod cesarsko hišo čez staro cesto v Raskovec naprej peljal. Krajnska sploh gorata in kamnita dežela bo sedanji obilno doveršeni umetnii dosti priložnost se skazati, pa tudi dosti blaga početke izpeljati na roko dala. Posebno pripravin kamen za take stavbe so poleg Verhnike na poti proti Stari Verhniki našli; kakih 300 kamnosekov na tistim mestu dočakujejo. — Ko sim uni pot zidanje Verhniške farne cerkve omenil, moram danes povedati, da delo res nenadama naglo napreduje. Že je poglavitni oder (grušt) na zidovji postavljen, že se tudi spodej za obok pasovi (gurti) med stenami in stebri zidajo; obok cerkve bo namreč šest štirovoglatih stebrov (fajlarjev) nosilo. Na eni strani je pač tukej g. Schöppel-*nu*, uradniku pri javnih stavbah, na drugi pa umetnimu zidarskimu mojstru Matevžu Medvedu očitna hvala za načertanje in izpeljanje krasne in prostrane cerkve dati. Ni zastoj Vodnik pel: „Um ti je dan.“ Kar umetnija narodov, kteri se od pred izobraženi kličejo, znajti in v podobi pokazati vé, to tudi bistri um Krajnea — Matevž Medved, mojster pri zidanki kuplje stolne Ljubljanske cerkve, je kmečkiga rodu v Cerkljanski soseski na Gorenskim — za začudenje dobro izpeljati zna. De bo obok deset sežnjev široke cerkve, razun pasov, le s prostoro brez pej izdelan, nočem omeniti; bolj se mi zvesto posnemanje bizantinske šege, ktera dalječ okrog zgleda nima, pri človeku, kteri ni nobene stavbne akademije obiskal, slave vredno delo dozdeva. Uno pot sim sploh Verhniško sosesko, nektre pa po imenu zastran vneme pri tako mogočnim delu hvalil; žal mi je, de nekterih imen še nisim pristavil, na primeru, g. Kašparja Tomšiča, očeta in sinu, g. Janeza Smuka, očeta in sinu, g. Klemenčiča, Kotnika i. t. d. Podlipski.

Iz Postojne. Dobro vé, da ljube „Novice“ rade kaj veseliga in hvalevredniga iz šolskiga obnašanja po deželi oznanite, forej vam per ti perložnosti sporočim kaj od naše šolske mladosti. Naši Postojnski

šolarčki in šolarce so imeli ni davnej novo še nikolj poprej poznano veselje. Častiti gospod Anton Potočnik, katehet in vodja naše šole, so v nekkih perložnostih šolske otroke nagovorili, de bi per svojih starših kak majhen perpomoček sprosil, de bi se lepo šolsko banderice moglo omisliti. In glejte! kakor pridne čbelice so otročiči znašali vsak po svoji moči tako, de so imenovani gospod vodja gotovi bili svojiga namena. V ti reči gré Postojncam posebna hvala, ako je treba za božjo čast kaj storiti, se ne obotavljajo, ampak vsak rad po svoji moči vesel pripomore. Gospod Luka Čeferin, Idrijski podobar in obrazar je naredil lepo banderice, ktero je bilo v cerkvi 18. dan rožnika pred šolsko mašo spodobno blagoslovljeno, in drugi dan, na praznik svetiga rešnjiga telesa, so ga že šolarji pri precesii z veliko častjo nosili, na ktero so šolarce tretjiga razdeljka lep venček perdjale. — Pa še drugo nedolžno veselico so jim častiti gosp. vodja namenili. Na dan sv. Alojzija so rekli gosp. vodja po dokončani sv. maši banderice v šolo nesti, in tam so otrokam s slovesnim nagovorom zastopno in vnetno razložili podobe na bandericu, in otročiče spodbodli, nedolžno serce ohraniti, de bi bili vredni s pridnimi otroci v Kristusovo kraljestvo priti, ktero je on takim otrokam obétal. Potem so vsi g. učeniki šolskimi otročiči vred spremili banderice nazaj v cerkev, in tam je vsa šolska množica z gladkim gerlam zapela pobožno pesem sv. Alojzija, se vé da po slovensko, kteri je bil naš pridini, za slokenske pesmi vneti učenik gosp. France Wencais lepoglasen napev perdjaj. Živijo taki možje, ki se neutrudeno pečajo z omiko in pametno izrejo otročičev! K.

Novičar iz mnogih krajev.

Potovanje v Galicio so cesar začasno odložili. Kralj Saksonski je bil te dni na Dunaji. — Cena soli za fabrike in obertnijske potrebe je ponižana; želje so sploh, da bi prišla tudi kuhinska sol kmalo na versto z nižji ceno. — Ministerstvo je sklep zastran poprave samostanov (kloštrov) tako dolgo odložilo, dokler ne pridejo iz Rima, kjer se sedaj ta zadeva posvetuje, nasvéti zastran tega. — Nekdo je ministerstvu nasvet predložil, da naj bi se k smerti obsojeni hudodelniki poprej z omitico (kloroform imenovano) omotili, da se jim smert polajša. — Z veseljem beremo, da so se v zgornji Austrii že začele majhne županije združevati; sliši se, da bo vsaka županija jenjala samosvoja biti, ki ne šteje nar manj 1200 duš, in bo zedinjena s sodedno. To je hvalevredna preuredba županij — vse drugo pa, kar svetjejo časniki, ki grejo neprenehama rakovo pot, podkopuje županijsko vstavo, v kteri nam je dogotovljena svobodna županija. Z napravo večih županij se bo vsim večim napakam v okom prišlo. — Za natis deržavniga zakonika se je dosihmal že potrebovalo okoli 60 milionov pól popirja. — Dunajska banka je razglasila, da je bilo mesca rožnika za 240 milionov in 715294 gold. bankovcev med ljudmi, tedaj za 2 miliona 800.000 gold. manj, kakor mesca majnika. — Dunajski časniki pravijo, da novi bankovci niso tako lepi, kakor stari, pa so terdniši. — Na Ogerskim se razširja goveja kuga; Dunajsko deželno poglavarstvo je izdalo nauk županijam in posestnikom, svojo živino okuženja obvarovati. — Kolodvor v Zagrebu pride 500 sežnjev zunaj mesta. — V Zagrebu se bodo izdale serbske pesmi v pripomoč českiga glediša v Pragi. — Černogorci se pripravljajo v vojsko zoper Omer pašata. — V Rimu, Napolitanskim in sploh po Laškim se mnogo bere od moritev.